Data o trhu práce

8. dubna 2015

Úřad práce České republiky (ÚP ČR)

- členění platné od 1. dubna 2011:
  - generální ředitelství (Praha)
  - krajské pobočky (krajská města)
  - kontaktní pracoviště

- Krajská pobočka pro hlavní město Prahu
- Krajská pobočka v Příbrami
- Krajská pobočka v Českých Budějovicích
- Krajská pobočka v Plzni
- Krajská pobočka v Karlových Varech
- Krajská pobočka v Ústí nad Labem
- Krajská pobočka v Liberci
- Krajská pobočka v Hradci Králové
- Krajská pobočka v Pardubicích
- Krajská pobočka v Jihlavě
- Krajská pobočka v Brně
- Krajská pobočka v Olomouci
- Krajská pobočka v Ostravě
- Krajská pobočka ve Zlíně

Kontaktní pracoviště

Blansko, Boskovice, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, Židlochovice

Integrovaný portál MPSV (1)

- **Integrovaný portál MPSV – Zaměstnanost – Statistiky**

- provozuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, pod něhož spadá Úřad práce ČR
- web: http://portal.mpsv.cz/sz/stat

- každý měsíc publikuje data o nezaměstnanosti až do úrovně obcí
  a) dosažitelní uchazeči 15-64 let,
  b) obyvatelstvo 15-64 let,
  c) podíl nezaměstnaných uchazečů,
  d) volná místa.

- stejně tak každý měsíc data o struktuře uchazečů a volných pracovních míst, ALE jen do úrovně okresů

- dvakrát ročně statistiky nezaměstnanosti absolventů a mladistvých

- do konce roku 2011 také data o zaměstnanosti cizích státních příslušníků

- ***základní pojmy***
- uchazeč o zaměstnání = fyzická osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce, v jejímž územním obvodu má bydliště
- absolvent = uchazeč do 30 let věku, doba od úspěšného ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky
- mladistvý = uchazeč ve věku 15 až 18 let

Integrovaný portál MPSV (2)

- **ukazatele nezaměstnanosti z Integrovaného portálu MPSV**
- ***podíl nezaměstnaných osob (%), platí od 1. ledna 2013***

= podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

- ***míra registrované nezaměstnanosti (%), platila do 31. prosince 2012***

- **míra registrované nezaměstnanosti (MN)**

$$MN = \frac{\text{dosažitelní uchazeči (všichni)}}{\text{pracovní síla (tj. zaměstnaní a nezaměstnaní)}} * 100\ [\%]$$

- **podíl nezaměstnaných osob (PNO)**

$$PNO = \frac{\text{dosažitelní uchazeči ve věku 15-64 let}}{\text{obyvatelstvo ve věku 15-64 let}} * 100\ [\%]$$

Podíl nezaměstnaných osob

- **čitatel: dosažitelní uchazeči -> dosažitelní uchazeči ve věku 15-64 let**
  - práce pod 15 let je nelegální (trestná)
  - uchazeč ve věku 65 let a více jde ve výrazné většině do důchodu

  - k 31. 8. 2014 počet uchazečů o zaměstnání ve věku 65 let a více v celé ČR: 713 osob (tj. 0,1 % ze všech uchazečů)

- **jmenovatel: pracovní síla -> obyvatelstvo ve věku 15-64 let**
  - žáci, studenti a učni
  - muži a ženy na rodičovské dovolené
  - osoby v předčasném či starobním důchodu do věku 64 let včetně
  - osoby s vlastním zdrojem obživy či osoby v domácnosti ve věku 15-64 let

  - zaměstnaní a nezaměstnaní ve věku 65 let a více

	MN (%)	PNO (%)	Rozdíl (p. b.)
Říjen 2012	8,5	6,7	-1,8
Listopad 2012	8,7	6,8	-1,9
Prosinec 2012	9,4	7,4	-2,0

Podíl nezaměstnaných osob

- **upozornění na změnu metodiky na webu ČSÚ**
- web: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky (včetně přepočtené tabulky)

„Nový ukazatel Podíl nezaměstnaných osob má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je tudíž s původním ukazatelem nesrovnatelný."

(MPSV 2012)

Míra registrované nezaměstnanosti x Podíl nezaměstnaných osob v ČR

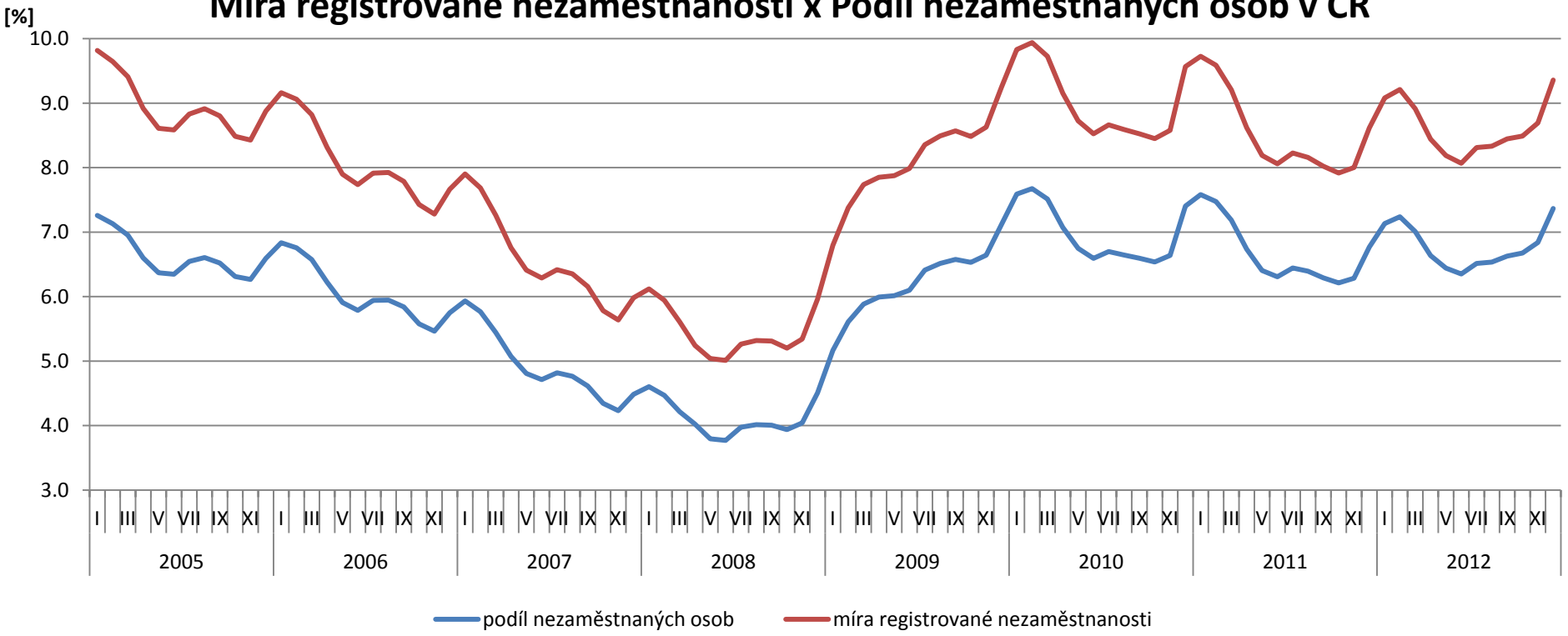

Volná pracovní místa (VPM)

- od 1. ledna 2012 novela zákona o zaměstnanosti zrušila povinnost zaměstnavatelů hlásit Úřadu práce ČR volná pracovní místa

  *„Zaměstnavatel **<u>může</u>** oznámit příslušné krajské pobočce Úřadu práce volná pracovní místa a jejich charakteristiku ...“*

- dopady pro statistiku, praxi a smysl Úřadu práce ČR

  - ukazatel „počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo“

Vývoj nezaměstnanosti v ČR od prosince 1990 do února 2015

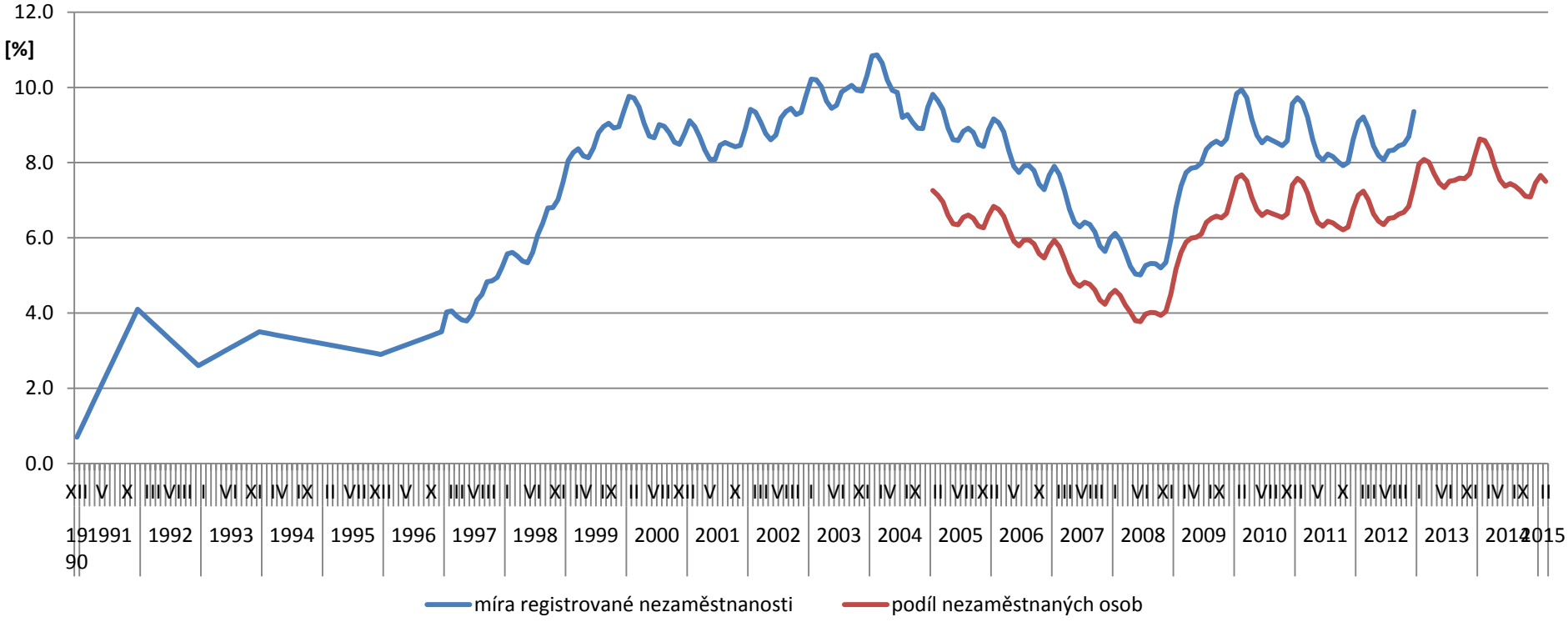

▪ **dosažitelní uchazeči (změna od července 2004)**

= uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání

-za dosažitelné se nepovažují:

I.) uchazeči ve vazbě či ve výkonu trestu,
II.) uchazeči v pracovní neschopnosti,
III.) uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy
IV.) uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání
V.) uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství či podporu

MN v první polovině 90. let

- **změny ve výpočtu**

- ***1. změna***
  ve jmenovateli místo pracovní síly počítáno s produktivním obyvatelstvem (muži 15-59 let, ženy 15-54 let)

  důsledek ?
  produktivní obyvatelstvo – 6 mil., pracovní síla – 5,4 mil.

- ***2. změna***
  uchazeči o zaměstnání se hlásili na ÚP podle místa bydliště
  X
  pracovní síla se brala podle místa pracoviště

  důsledek ?
  velká města x zázemí -> vliv na regionální rozvoj

Ekonomická aktivita

- **míra ekonomické aktivity**
  = podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na obyvatelstvu ve věku 15+ (případně 15-64 let)

- **míra zaměstnanosti**
  = podíl zaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15+ (případně 15-64 let)

Vývoj míry ekonomické aktivity a míry zaměstnanosti v ČR v období let 1993 až 2013

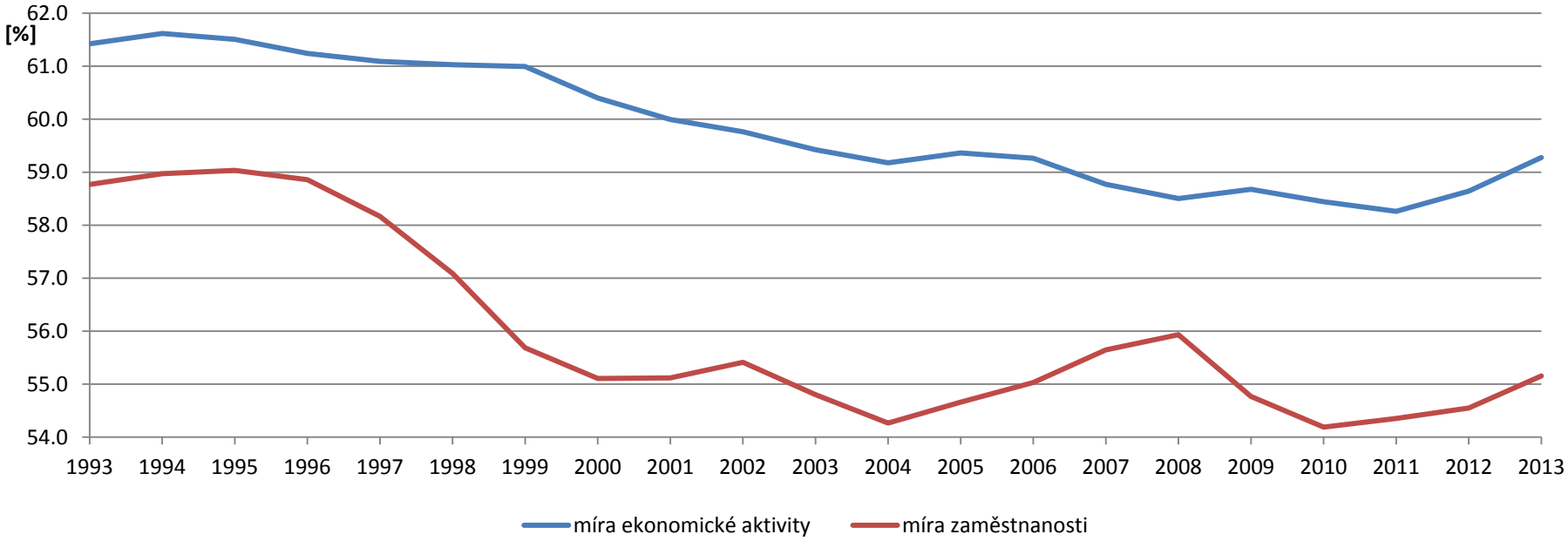

Dlouhodobá nezaměstnanost

- **míra dlouhodobé nezaměstnanosti**
  = podíl počtu uchazečů o zaměstnání evidovaných 12 měsíců a déle na celkové pracovní síle (v procentech), od 2013 na obyvatelstvu ve věku 15-64 let

Dlouhodobá nezaměstnanost v ČR mezi lety 1999 až 2014

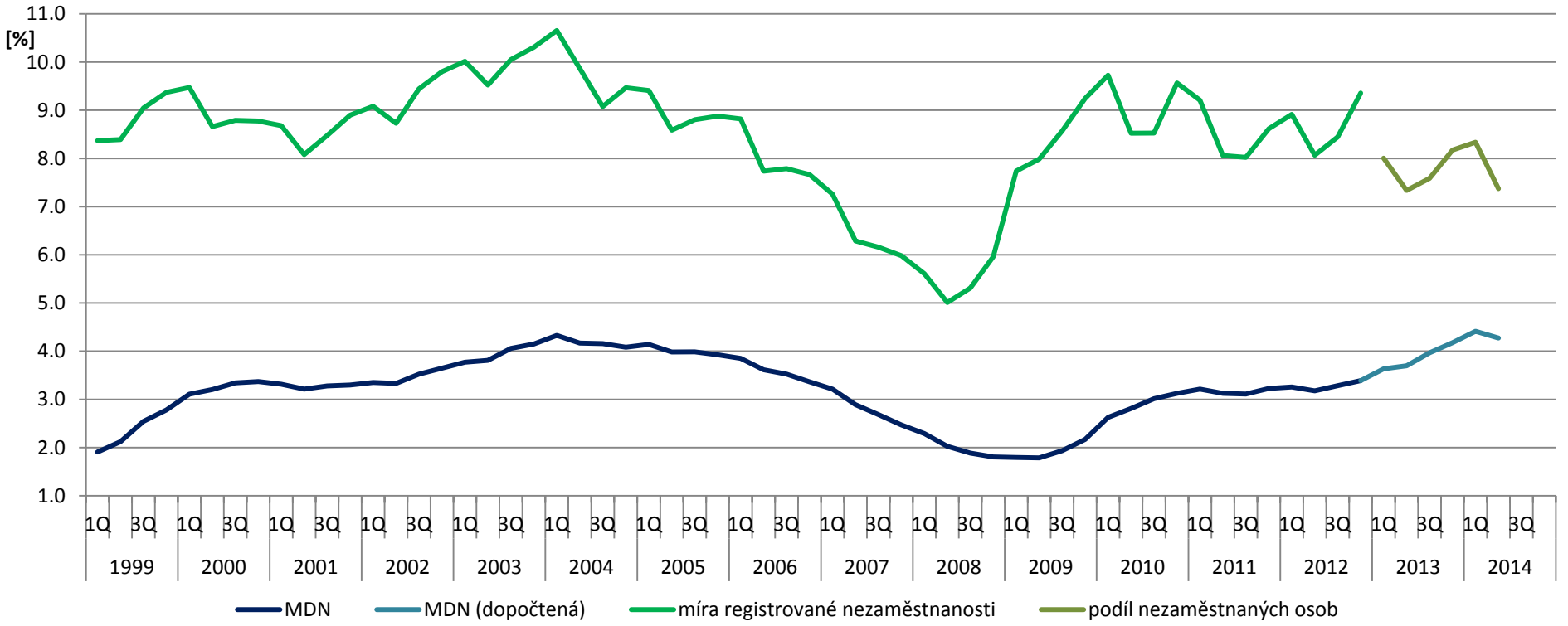

GIS prostorová analýza

- **GIS 0 - Prostorová analýza, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**

- data za všechny obce ČR v Excelu, vhodné k propojení s atributovou tabulkou

- čtyři záložky:
  I.) Okpráce = data ze základní části Informačního systému služeb zaměstnanosti
  II.) Ukazatelé = jednotlivé ukazatele trhu práce
  III.) Hranice tříd = základní definice kategorií, slouží pro tvorbu legendy
  IV.) Popis = vysvětlení zkratek + způsob výpočtu

GIS 0 - Prostorová analýza, červen 2014 (1.6.2014 - 30.6.2014), Ministerstvo práce a sociálních věcí										
NAZEV	KOD	OB1564	UC	UZ	UC0017	UZ0017	UC1824	UZ1824	UC5099	U
Abertamy, Karlovy Vary	554979	860	94	45						
Adamov, Kutná Hora	531367	70	6	3						
Adamov, České Budějovice	535826	539	33	16						
Adamov, Blansko	581291	3093	234	125						
Adršpach, Náchod	547786	388	12	3						
Albrechtice, Ústí nad Orlicí	547981	328	10	2						
Albrechtice, Karviná	598925	2817	262	138						
Albrechtice nad Orlicí, Rychnov nad Kněž	576077	675	36	17						
Albrechtice nad Vltavou, Písek	549258	531	23	16						
Albrechtice v Jizerských horách, Jablonec	563528	217	21	10						
Albrechtičky, Nový Jičín	568741	481	27	15						
Alojzov, Prostějov	506761	158	13	8						
Andělská Hora, Karlovy Vary	538001	220	16	4						
Andělská Hora, Bruntál	551929	274	43	19						
Anenská Studánka, Ústí nad Orlicí	573426	139	10	5						
Archlebov, Hodonín	586030	615	52	21						

Dostupnost dat – přelom let 2011/12

Z důvodu integrace informačních systémů MPSV nejsou údaje od roku 2012 k dispozici.
Děkujeme za pochopení.

- **od 1. ledna 2012 pořídilo MPSV ČR pod J. Drábkem nový IT systém ke zpracování agendy zaměstnanosti -> důsledky? :**

= přechod od starého OKsystemu k novému systému firmy Fujitsu
- nebyla dostupná data za obce, SO POÚ a SO ORP (obnoveno od března 2014)
- nejsou dostupná data za cizí státní příslušníky

- konec roku 2013 – ÚOHS zakázal používat nový IT systém (nebyl pořízen ve výběrovém řízení, ale připojením k rámcové smlouvě Ministerstva vnitra ČR)
- leden 2014 – dočasně začal být využíván opět Oksystem
- březen 2014 – obnovena data za obce
- 2014 až 2015 – vypsáno řádné výběrové řízení na nového dodavatele, kdo vyhraje?

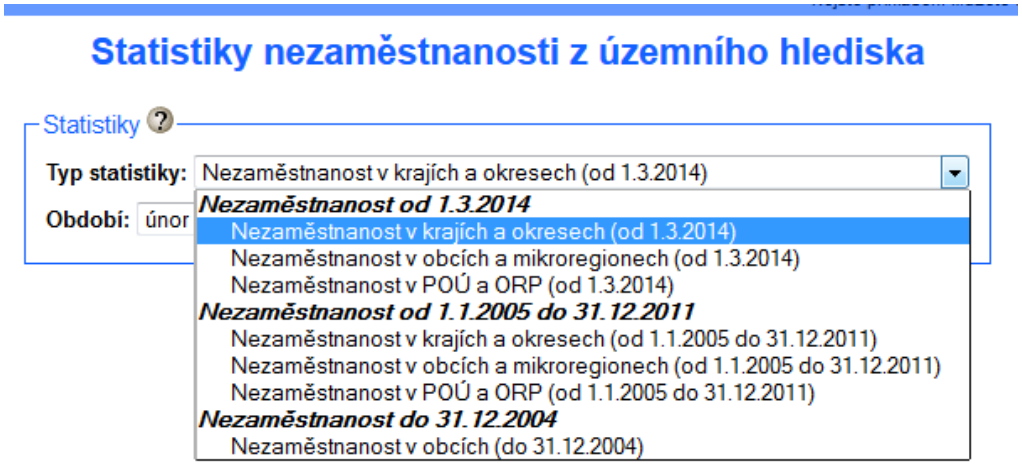

Výběrové šetření pracovních sil (1)

- **úvodní informace**

- probíhá nepřetržitě od prosince 1992

- na celém území České republiky, výsledky zveřejňovány za:
  NUTS 1 (ČR)
  NUTS 2 (regiony soudržnosti)
  NUTS 3 (kraje, VÚSC = vyšší územně správní celky)

- čtvrtletně (k 31. 3., 30. 6., 30. 9., 31. 12.),
  výsledky zveřejňovány 3 měsíce po skončení čtvrtletí (tj. například VŠPS prováděné k 30. 9. 2014 bude zveřejněno 31. 12. 2014)

- cíl: získat informace o situaci na trhu práce
  → provádět ekonomické, sociální, demografické a jiné analýzy

Výběrové šetření pracovních sil (2)

- **LFS (Labour Force Survey)**

- VŠPS vychází z doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO) formulovaných v rezolucích přijatých mezinárodními konferencemi statistiků práce

  „Rezoluce o statistice ekonomiky aktivního obyvatelstva, zaměstnanosti, nezaměstnanosti a podzaměstnanosti", přijato na 13. mezinárodní konferenci statistiků práce v říjnu 1982

- aplikaci doporučení v zemích EU konkretizuje Eurostat
- pro země EU platí jednotná metodika → LFS
- šetření je povinné

- výhoda: mezinárodně srovnatelné

- role ČSÚ v ČR:
  a) připravuje šetření,
  b) provádí sběr dat,
  c) vyhodnocuje výsledky,
  d) vydává shrnující publikace.

Výběrové šetření pracovních sil (3)

- **kvalifikované odhady**

- šetření probíhá v domácnostech bydlících v náhodně vybraných bytech
- počítány jsou všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě
  pobyt: trvalý, přechodný, dlouhodobý, nehlášený
- charakteristiky každého respondenta jsou vztaženy k jeho postavení v referenčním týdnu
- nejen výše a charakter zaměstnanosti a celkové nezaměstnanosti z různých hledisek, ale i rozsah a charakter ekonomické neaktivity obyvatelstva
- panel bytů je obměňován, každé čtvrtletí zařazeno 20 % nových bytů, po pěti čtvrtletích vyřazeny

- velikost vzorku:
  nejdříve 23 000 bytů,
  později 26 000 bytů (= 0,7 % všech trvale obydlených bytů),
  v současnosti kolem 25 000 (= 0,6 %).
- 56 tis. respondentů (z toho 50 tis. ve věku 15 let a více)

Výběrové šetření pracovních sil (4)

- **zaměstnané osoby**

- osoby ve věku 15 let a více, které během referenčního týdne příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku
- práce po dobu alespoň 1 hodiny v referenčním týdnu

- **nezaměstnané osoby**

- osoby ve věku 15 let a více za souběžného splnění tří podmínek:
  1) nebyly zaměstnané,
  2) hledaly aktivně práci*,
  3) byly připraveny k nástupu do práce (= do 14 dnů).
- pokud nesplňují alespoň jednu ze tří podmínek, tak jsou buď zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní

* aktivní hledání práce = hledání prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, hledání přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence

- **nezaměstnanost z VŠPS = obecná míra nezaměstnanosti**

Výběrové šetření pracovních sil (4)

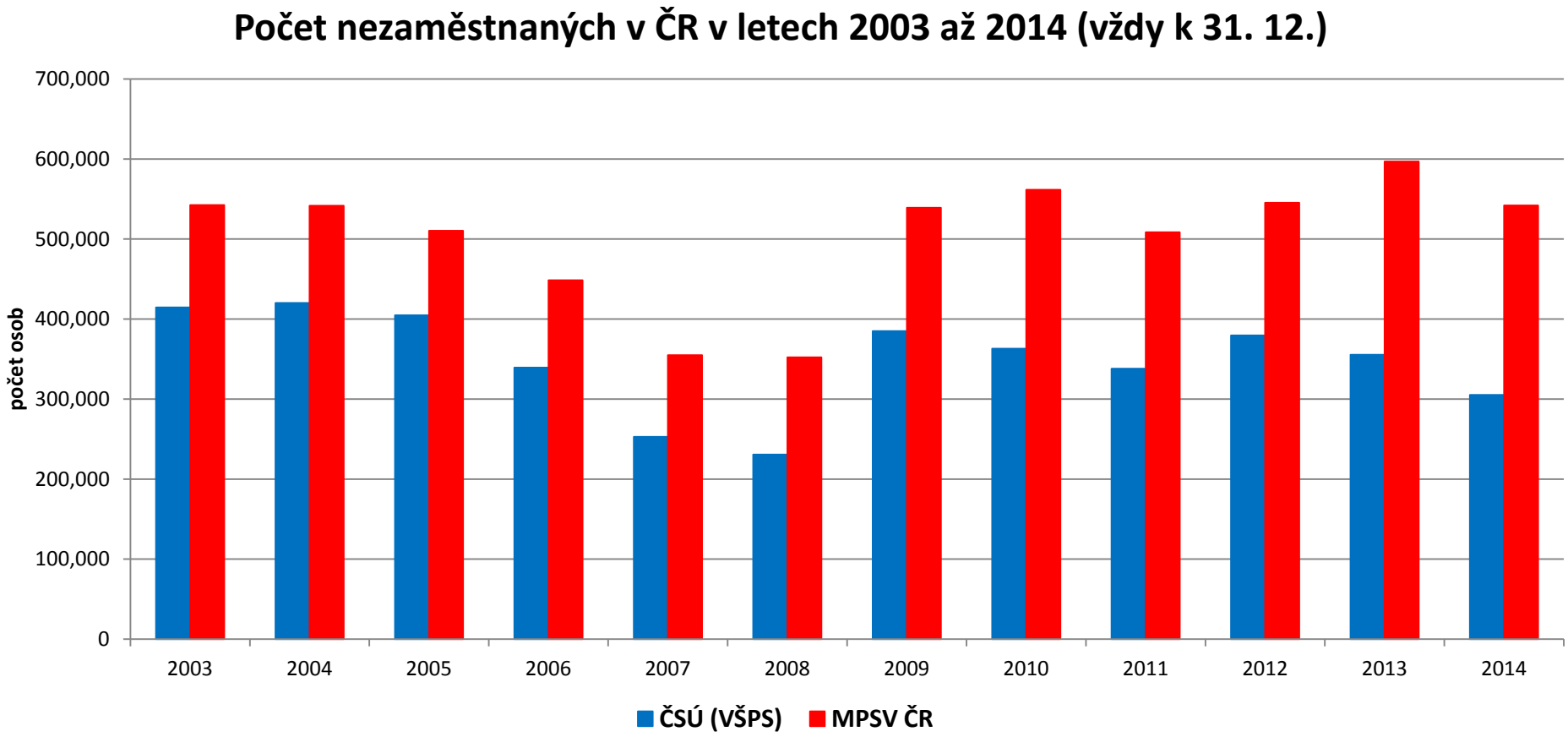

Publikace z VŠPS

- **Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – čtvrtletní údaje 4. čtvrtletí 2014**
- vychází čtvrtletně
- čtvrtletní hodnoty
- web: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-ctvrtletni-udaje-4-ctvrtleti-2014-qtwqsbs3uw

- **Trh práce v ČR – časové řady 1993 až 2013**
- vychází ročně
- průměrné roční hodnoty
- časové řady
- web: https://www.czso.cz/csu/czso/trh-prace-v-cr-casove-rady-1993-az-2013-cvby29ymgm

- **Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry 2013**
- vychází ročně
- průměrné roční hodnoty
- web: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2013-ah3piojsce

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. (VÚPSV)

- Sociální ústav Československé republiky (1919)
- od roku 2007 veřejná výzkumná instituce
- sídlo v Praze, web: http://www.vupsv.cz/
- aplikovaný výzkum v oblasti práce a sociálních věcí na regionální, státní a mezinárodní úrovni
- primárně pro potřeby orgánů státní správy, příp. neziskových a soukromých subjektů
- konzultantská činnost pro uživatele výsledků výzkumů
- organizace seminářů a konferencí, vydávání odborných publikací
- hlavní výzkumné oblasti:
  - trh práce a zaměstnanost
  - sociální dialog a pracovní vztahy
  - sociální ochrana
  - rodina
  - rovné příležitosti
  - příjmy a mzdy
  - teorie sociální politiky

Členění zaměstnanosti cizinců

- platná povolení k zaměstnávání cizinců, zelené a modré karty 36 792
- cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání 26 510
- počet občanů EU/EHP a Švýcarska 154 560

- **celkem cizinci evidovaní na Úřadu práce ČR** **217 862 = 3,82 %**

- cizinci s živnostenským oprávněním 93 059 = 1,63 %

- **celková zaměstnanost cizinců** **310 921 = 5,45 %**

Vývoj počtu zaměstnaných cizinců

- bulletin Mezinárodní pracovní migrace v ČR, zatím poslední vyšel v březnu 2012
- 2 x ročně v březnu a září, data k 30. 6. a 31. 12.
- autorka: Milada Horáková

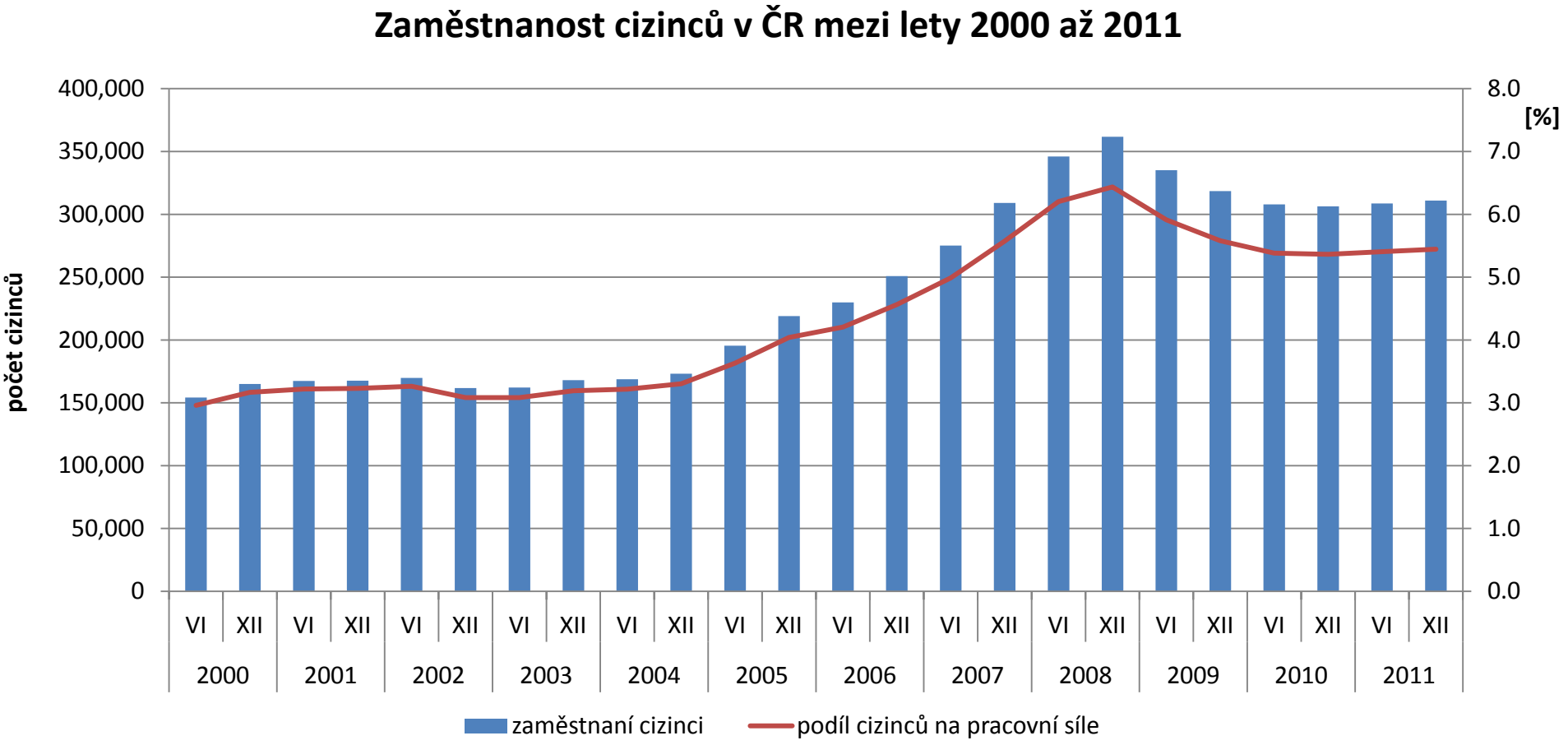

CIZINCI PRACUJÍCÍ V OKRESECH ČR V LETECH 2008 A 2011

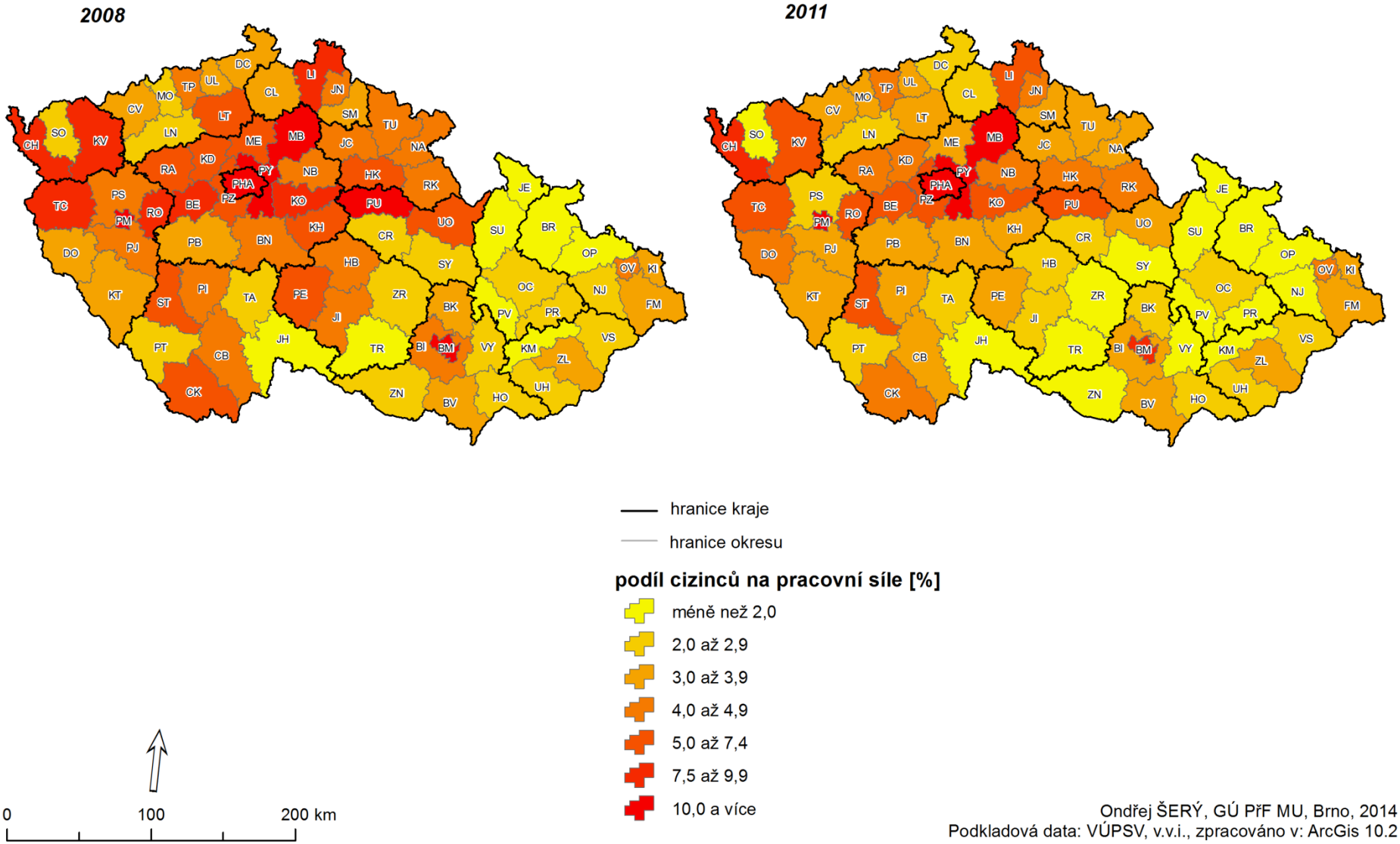

Regionální aspekt zaměstnanosti cizinců

- **obecně oblasti s nižším podílem cizinců**
  - Morava
  - pohraničí
  - ekonomicky zaostalé regiony
  - zemědělské regiony

- **okresy s nejnižšími podíly na pracovní síle (k 31. 12. 2011)**
  - do 1 %: Bruntál, Opava
  - 1 až 2 %: Jindřichův Hradec, Sokolov, Svitavy, Třebíč, Žďár nad Sázavou, Vyškov, Znojmo, Jeseník, Prostějov, Přerov, Šumperk, Kroměříž, Nový Jičín

- **obecně oblasti s vyšším podílem cizinců**
  - populačně velká města a jejich zázemí
  - obce a města s velkým zaměstnavatelem (často v průmyslu)

- **okresy s nejvyššími podíly na pracovní síle (k 31. 12. 2011)**

1) Praha	14,1 %	5) Brno-město	8,7 %	9) Tachov	6,9 %
2) Mladá Boleslav	12,5 %	6) Cheb	8,0 %	10) Karlovy Vary	6,1 %
3) Praha-východ	11,6 %	7) Liberec	7,3 %	11) Kolín	6,0 %
4) Plzeň-město	10,6 %	8) Pardubice	7,0 %		

Státní občanství zaměstnaných cizinců

- **data k 31. 12. 2011**

Pořadí	Stát	Počet cizinců	Podíl na všech cizincích
1.	Slovensko	117 831	37,9
2.	Ukrajina	68 950	22,2
3.	Vietnam	32 145	10,3
4.	Polsko	21 430	6,9
5.	Bulharsko	8 148	2,6
6.	Rumunsko	6 817	2,2
7.	Rusko	5 644	1,8
8.	Německo	4 830	1,6
9.	Moldavsko	4 228	1,4
10.	Velká Británie	3 654	1,2
11.	Mongolsko	3 116	1,0